

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Privilegované závěti

Autorka: Simona Vaňková

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Simonou Vaňkovou je zaměřena na poměrně úzkou problematiku privilegovaných závětí. Jde o téma nepochybně velmi zajímavé a po odborné stránce podnětné. Jakkoliv je totiž institut závěti v naší právní úpravě dlouhodobě pevně ukotven, v případě privilegovaných závětí, resp. tzv. závětí s úlevou, tomu tak není. Do právního řadu byly zařazeny, resp. znovuzařazeny, až v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku s tím, že jejich vymezení bylo inspirováno jak tuzemskými historickými právními úpravami, tak i právními řády hned několika evropských zemí. Jde tedy o kombinaci úpravy u nás kdysi známé, v odborné praxi však již víceméně zapomenuté a úpravy cizí, jež u nás nebyla aplikována nikdy. Tato východiska v kombinaci se značně raritními výskytem pořizování takových závětí v aplikační praxi činí z privilegovaných závětí i více než deset let po nabytí občanského zákoníku téma v mnoha ohledech stále ne plně probádané. Jde tedy zcela jistě o velmi dobrý námět pro zpracování ve formě diplomové práce.

Celkový dojem z práce je jednoznačně pozitivní. Autorka při jejím zpracování postupovala velmi pečlivým a soustředěným způsobem. Její snahou bylo pojmout téma komplexně a pokud možno vyčerpávajícím způsobem. Samotný výklad je přitom budován náležitě gradujícím způsobem, vždy vztaženým k probíranému tématu. Už od prvních stránek práce tak seznamuje čtenáře pouze s problematikou privilegovaných závětí, aniž by výklad zatěžovala obvyklým vstupním uvedením do problematiky dědického práva jako takového, resp. jednotlivých dědických titulů. Připomíná pouze vývoj úpravy privilegovaných závětí a tím do značné míry současně i zdroje, jimiž se stávající úprava v mnohém inspirovala. Zaobírá se rovněž otázkami souvisejícími s legislativním procesem přijímání občanského zákoníku a jeho vlivem na stávající podobu privilegovaných závětí. Následující výklad je pak již cíleně zaměřen postupně na jednotlivé varianty privilegovaných závětí.

Z pohledu věcného a obsahového je třeba velmi kladně hodnotit zejména kritický náhled na zkoumanou problematiku. Autorka se nebojí vyjádřit svůj názor a případně se přiklonit k některému z výkladových pojetí traktovaných v odborné nauce. Výše zmíněná pečlivost výkladu se pak prolíná celou prací. Příkladem může být hned pojednání autorky o ústní závěti. Nejenomže autorka detailně rozebírá obě dvě zákoníkem předvídané situace, v nichž lze závěť ústní formou pořídit, ale velmi příhodně se zaobírá také ostatními náležitostmi závěti. Vhodně přitom akcentuje nejspornější souvislosti stávající úpravy, ke kterým patří zejména povinná přítomnost tří svědků a následné doložení zůstavitelovi poslední vůle ať již ve formě písemného záznamu o projevené ústní závěti, nebo v podobě výsledku svědků soudem. Poukazuje také na jistý konflikt mezi úpravou hmotněprávní a procesní, když zákon o zvláštní řízení soudních přípouští, aby některý ze svědků vyslechnut nebyl, pokud jeho výsledku brání závažná okolnost. V textu však akcentuje i zcela aktuální trendy v oblasti moderních technologií. Příkladem může být kupříkladu vsuvka o tzv. deepfake videích v souvislosti s případným prokazováním pořizení ústní závěti souběžně vytvořeným videozáznamem. Daří se jí přitom vystihnout podstatu mnohem hlubšího problému, který zatím pro svoji novost není v právní úpravě náležitě reflektován. Současně dokládá, že některé výtky činěné k občanskému zákoníku v době jeho

přijetí (kupř. často zmiňovaná přílišná konzervativnost úpravy nereagující na moderní trendy - zmiňovaná právě například v souvislosti s absencí tzv. videozávěti), kupodivu s vývojem informačních technologií ztrácí na své opodstatněnosti.

Doposud uvedeným se však pochvalné hodnocení textu nevyčerpává. Výrazným pozitivem práce je totiž především průběžná komparace stávající české právní úpravy privilegovaných závětí jednak s historickými právními úpravami, ale především s právními řády jiných zemí. Jedná se přitom především o úpravy, které byly inspirací pro náš stávající občanský zákoník, popř. o právní řády kulturně i geograficky (a tím obvykle i právně) blízkých zemí. Čtenáři je tak kupříkladu seznamován se řešením ústní závěti ve švýcarské a německé úpravě, se závětí před starostou v úpravě italské či polské, nebo se závětí vojenskou v poměrech francouzského a polského právního řádu. Označení daných podkapitol za komparaci přitom není nijak nadnesené. Autorka skutečně komparaci s jinými právními řády provádí. Jde o jev v poměrech diplomové práce spíše výjimečný (bohužel), který posouvá kvalitu diplomové práce na vyšší úroveň.

Z pohledu formálního nevykazuje práce žádná výraznější pochybení po stránce pravopisné ani stylistické. Autorka seznamuje čtenáře se svými myšlenkami přehlednými a čtivým způsobem za užití náležité terminologie.

Na odpovídající úrovni je i práce s odbornými zdroji. Text je doplněn obsáhlým citačním aparátem. Autorka cituje v intencích platné citační normy. Opomíjeno není, vzhledem na již zmiňovanou koncepci výkladu, ani užití zahraničních literárních zdrojů.

S ohledem na vše výše uvedené je tedy možné konstatovat, že se autorce podařilo vypracovat nadprůměrně kvalitní text, který splňuje všechna základní kritéria kladená na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Z výkladu je jasně patrná velmi dobrá orientace autorky i její zjevný zájem o zvolené téma. Své myšlenky sděluje čtenáři přehledným způsobem. Práce může sloužit jako velmi dobrý obecný zdroj informací o privilegovaných závětech. Práci proto k obhajobě **doporučuji** a navrhuji ji hodnotit jako **výbornou**.

Náměty k obhajobě:

V rámci obhajoby by se autorka mohla pokusit shrnout případné nedostatky či sporné momenty stávající právní úpravy privilegovaných závětí a současně též nastínit její možné žádoucí změny.

V Plzni dne 14. května 2024

doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.